Tutuklu İşte Adli Tatilde Temyiz

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm	06.01.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2021/37483	Anayasa 13, 36, CMK 291, 298, 331, 6216 s.K. 50

ÖZET

Adli tatilde tebliğ edilen istinaf kararına karşı tatil içinde verilen temyiz, iş tutuklu olduğu için sürenin işlediği gerekçesiyle reddedilmiştir. AYM, CMK 331/4'te tutuklu işler için istisna bulunmadığını, yorumun öngörülemez olduğunu belirterek mahkemeye erişim hakkının ihlaline karar vermiştir.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/tutuklu-iste-adli-tatilde-temyiz-suresi-aym-2021-37483/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2021/37483)

Karar Tarihi: 6/1/2026

R.G. Tarih ve Sayı: 26/2/2026 - 33180

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru adli tatil içinde yapılan temyiz talebinin süre yönünden reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 5/7/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

4. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

6. Başvurucu hakkında kasten öldürme suçundan açılan davada Bakırköy 9. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 19/11/2019 tarihinde başvurucunun mahkûmiyetine karar verilmiştir.

7. Başvurucu, anılan karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) tarafından 8/7/2020 tarihinde başvurucunun istinaf başvurusunun esastan reddine temyiz kanun yolu açık olmak üzere karar verilmiştir. Bahse konu karar başvurucu müdafiine 21/7/2020 tarihinde tebliğ edilmiş ve başvurucu müdafi tarafından 31/8/2020 tarihinde temyiz başvuru dilekçesi sunmuştur.

8. Yargıtay 1. Ceza Dairesi (Ceza Dairesi) tarafından yapılan incelemede, -somut olayın koşullarına göre- adli tatil içinde de sürelerin işleyeceğine yönelik değerlendirmelerde bulunulmuş ve temyiz isteminin süresinde yapılmadığı gerekçesiyle 14/4/2021 tarihinde reddine karar verilmiştir. Ceza Dairesi kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesinin 08/07/2020 tarih, 2019/2561 E. 2020/834 K. sayılı kararı sanık müdafiine 21.07.2020 tarihinde usulüne uygun şekilde tebliğ edilmesine rağmen, sanık müdafiinin temyiz dilekçesini 31.08.2020 tarihinde, 15 günlük yasal süre geçtikten sonra sunduğu ve işin tutuklu olmasına nazaran adli tatil içerisinde de temyiz süresinin işleyeceği anlaşıldığından, sanık müdafinin temyiz isteminin, 5271 sayılı CMK'nin 298/1. maddesi uyarınca reddine..."

9. Başvurucu, nihai kararı 3/6/2021 tarihinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden avukatı aracılığıyla öğrenmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

10. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Adli Tatil" başlıklı 331. maddesi şöyledir:

"(1) (Değişik: 8/8/2011-KHK-650/27 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin 18/7/2012 tarihli ve E.: 2011/113 K.: 2012/108 sayılı Kararı ile.; Yeniden düzenleme: 27/6/2013-6494/25 md.) Ceza işlerini gören makam ve mahkemeler her yıl bir eylülde başlamak üzere, yirmi temmuzdan otuz bir ağustosa kadar çalışmaya ara verirler.

(2) Soruşturma ile tutuklu işlere ilişkin kovuşturmaların ve ivedi sayılacak diğer hususların tatil süresi içinde ne suretle yerine getirileceği, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir.

(3) Tatil süresince bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtay, yalnız tutuklu hükümlere ilişkin veya Meşhud Suçların Muhakeme Usulü Kanunu gereğince görülen işlerin incelemelerini yapar.

(4) Adlî tatile rastlayan süreler işlemez. Bu süreler tatilin bittiği günden itibaren üç gün uzatılmış sayılır."

2. Yargıtay Kararları

11. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun (Ceza Genel Kurulu) 10/6/2021 tarihli ve E.2019/16-292, K.2021/275 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... CMK'nın 331/4. maddesinde yer alan düzenleme adli tatilde sürelerin işlemeyeceği kuralına yer vermiştir. Madde metninde kuralın açık bir istisnası yoktur. Kuralın getirilme nedeni mahkemelerin çalışmaya ara verdikleri bu dönemde süreler yönünden ilgililerin hak kaybına neden olmamaktır. Adli tatil süresince tutuklu bulunan işlerin görülebilmesine yönelik düzenleme ise özünde adil yargılama için getirilmiş bir tedbir olan tutuklamanın ölçüsüz uygulanmasının önüne geçme isteğidir. Ceza Muhakemesi Kanununda, Hukuk Muhakemeleri Kanununun aksine adli tatilde görülebilen işler yönünden sürelerin işleyeceği şeklinde açık bir düzenlemeye yer verilmemiş olmakla, tutuklu işlerde adli tatil süresince temyiz sürelerinin işleyeceğinin kabulü, ilgili Kanun maddesinin 3. ve 4. fıkralarının bir arada değerlendirilmesi sonucu varılan bir yorum olup, tutuklu sanığın temyiz süresini kısıtladığı göz önüne alındığında da aleyhe bir yorumdur. İtiraz ve temyiz hakkının kullanılması ve sürelerle ilgili her hususu ayrıntılı şekilde düzenleyen kanun koyucunun tutuklu sanığın temyiz süresini kısıtlayacak bir istisnayı açıkça ifade etmemiş olması, kanun sistematiğine uygun bulunmadığı gibi tutuklu sanıkların kanun yoluna başvurma ve mahkemeye erişim haklarını kısıtlayacak aleyhe bir yorum yukarıda ifade edilen temel haklar çerçevesinde de hukuka uygun kabul edilemeyecektir. Diğer taraftan adli tatil döneminde sürelerin işleyip işlemeyeceği konusunda Yargıtay Ceza Dairelerin farklı kararlarının bulunması yasanın belirlilik ilkesinde sorun olduğu kabulüne götürecektir. Nitekim somut olayda sanık müdafisi maddedeki hükmü adli tatilde sürelerinin işlemeyeceği şeklinde değerlendirerek kanun yoluna adli tatil sonrasında başvurduğu görülmektedir.

Bu açıklamalara göre adli tatilde tutuklu işlerde de temyiz süresinin işlemeyeceği kabul edilmeli ve Yargıtay 16. Ceza Dairesi'nin kararına yapılan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının reddine karar verilmelidir.

Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusu değerlendirildiğinde;

Sanık müdafinin kendisine 25.07.2018 tarihinde, adli tatil içerisinde ve usulüne uygun tebliğ olunan hükme yönelik temyiz dilekçesini 17.08.2018 tarihinde süresinde, sanığın ise 05.09.2018 tarihinde ve yine süresinde verdikleri; CMK'nın 331/4. maddesinde yer alan düzenlemede adli tatilde sürelerin işlemeyeceği kuralına yer verildiği ve bu kuralın açık bir istisnası bulunmamasının mahkemelerin çalışmaya ara verdikleri bu dönemde süreler yönünden ilgililerin hak kaybına neden olmama gerekçesiyle yapıldığı, Ceza Muhakemesi Kanununda, Hukuk Muhakemeleri Kanununun aksine adli tatilde görülebilen işler yönünden sürelerin işleyeceği şeklinde açık bir düzenlemeye yer verilmemiş olmakla, tutuklu işlerde adli tatil süresince temyiz sürelerinin işleyeceğinin

kabulünün ilgili Kanun maddesinin 3. ve 4. fıkralarının bir arada değerlendirilmesi sonucu varılan bir yorum olduğu ancak bu yorumun tutuklu sanığın temyiz süresini kısıtladığı göz önüne alındığında da aleyhe olacağı ve bu itibarla kanun koyucunun tutuklu sanığın temyiz süresini kısıtlayacak bir istisnayı açıkça ifade etmemiş olmasının, kanun sistematiğine uygun bulunmadığı gibi tutuklu sanıkların kanun yoluna başvurma ve mahkemeye erişim haklarını kısıtlayarak hukuka uygun kabul edilemeyeceğinden tutuklu işler bakımından adli tatilde temyiz süresinin işlemeyeceği, sanık ve müdafisinin temyiz taleplerinin süresinde olduğunun kabulü gerekmektedir..."

12. Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 25/3/2025 tarihli ve E.2021/10541, K.2025/3296 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... 5271 CMK'nın 331/4. fıkrası gereğince adli tatile rastlayan sürelerin işlemeyeceği, bu sürelerin tatilin bittiği günden itibaren üç gün uzatılmış sayılacağına yönelik düzenleme nazara alındığında, gerekçeli kararın davacı vekiline 15.07.2020 tarihinde tebliğinin ardından 03.09.2020 tarihinde verdiği temyiz dilekçesinin süresinde olduğu anlaşıldığından tebliğnamedeki düşünceye iştirak edilmemiştir..."

13. Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 7/7/2025 tarihli ve E.2025/3648, K.2025/5977 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... Katılanlar ve vekilin yokluğunda verilen ve katılan vekiline 13.07.2024 tarihinde tebliğ edilen hükmün, katılanlar vekili tarafından 03.09.2024 tarihinde temyiz edildiği, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 331/4. maddesinde düzenlenen; "Adli tatile rastlayan süreler işlemez. Bu süreler tatilin bittiği günden itibaren üç gün uzatılmış sayılır." şeklindeki hüküm karşısında, katılanlar vekilinin temyiz isteminin süresinde olduğu anlaşılmakla, Tebliğnamedeki temyiz isteğinin süre yönünden reddine ilişkin düşünceye iştirak edilmemiştir..."

B. Uluslararası Hukuk

14. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes davasının medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde, görülmesini isteme hakkına sahiptir..."

15. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) mahkemeye erişim hakkının Sözleşme'nin 6. maddesinde yerini bulan güvencelerin doğal bir parçası olduğunu (Lawyer Partners A.S./Slovakya, B. No: 54252/07, 16/6/2009, § 52), bu kapsamda herkesin kişisel hak ve yükümlülükleriyle ilgili her türlü iddiasını bir mahkeme veya yargı önüne getirme hakkının güvence altına alındığını (Golder/Birleşik Krallık [GK], B. No: 4451/70, 21/2/1975, § 36), Sözleşme'nin 6. maddesinde mahkeme kararlarına karşı kanun yolu başvurusunda bulunma hakkının güvence altına alınmadığını ancak devletin kendi takdirine bağlı olarak taraflara kanun yolu başvurusunda bulunma hakkı tanıması durumunda kanun yolu başvurusunu inceleyen mahkeme önünde

uygulanan muhakeme usulünün bu ilkelere uygun olması gerektiğini belirtmiştir (Delcourt/Belçika, B. No: 2689/65, 17/1/1970, § 25).

16. AİHM, mahkemeye erişim hakkına yönelik birtakım sınırlandırmaların kabul edilebileceğini ancak sınırlamaların meşru bir amaca yönelik olmadığı veya kullanılan yöntem ile ulaşılması hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisinin bulunmadığı durumlarda kısıtlamaların Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasına uygun olmayacağını belirtmiştir (Ashingdane/Birleşik Krallık, B. No: 8225/78, 28/5/1985, § 57).

17. AİHM; ulusal hukuk kurallarını yorumlama görevinin yerel mahkemelere ait olduğunu, AİHM'in rolünün bu yorumların Sözleşme ile uyumluluğunu denetlemekle sınırlı olduğunu, bu durumun kanun yolu başvurusunda öngörülen süre sınırlamaları ile ilgili yapılan yorumlar açısından da geçerli olduğunu, süreye ilişkin kuralların adaletin ve özellikle de yasal kesinliğin düzgün şekilde uygulanmasını amaçladığını (Pérez De Rada Cavanilles/İspanya, B. No: 28090/95, 28/10/1998, §§ 43, 45), bununla birlikte mahkemelerin usul kurallarını uygularken bir yandan adil yargılanma hakkını ihlal edebilecek aşırı şekilcilikten ve usul kurallarının ortadan kaldırılması sonucunu doğurabilecek aşırı esneklikten kaçınmaları gerektiğini belirtmiştir (Walchli/Fransa, B. No: 35787/03, 26/7/2007, § 29).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

18. Anayasa Mahkemesinin 6/1/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

19. Başvurucu; adli tatil içindeyken sürelerin işlemeyeceğini, işin tutuklu olup olmadığı hususunun önem arz etmediğini, bu nedenle temyiz dilekçesinin süresinde olduğunu, buna karşın hatalı değerlendirme yapılarak temyiz talebinin reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu, mahkemeye erişim hakkının yanı sıra kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile birlikte adil yargılanma hakkı kapsamında kalan başka güvencelerine yönelik bazı ihlal iddialarında bulunmuştur.

20. Bakanlık görüşünde, mahkemeye erişim hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

21. Başvurucu, vekili aracılığıyla Bakanlık görüşüne karşı verdiği cevap dilekçesinde ise başvuru formundaki iddiaları yinelemiştir.

2. Değerlendirme

22. Anayasa’nın 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

23. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun şikâyetlerinin özü, temyiz talebinin Yargıtay tarafından incelenmemesine yöneliktir. Bu nedenle ihlal iddialarının adil yargılanma hakkının güvenceleri arasında yer alan mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

24. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Hakkın Kapsamı ve Müdahalenin Varlığı

25. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine adil yargılanma ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Sözleşme'yi yorumlayan AİHM, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

26. Mahkemeye erişim hakkı, bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir ([2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

27. Mahkeme kararlarının hukuka uygun olup olmadığına yönelik uyuşmazlığın çözümlenmek üzere bir yargı makamı önüne taşınması kanun yoluna başvurma olarak nitelendirilmektedir. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, bir temel hak olmanın yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmayı ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Adil yargılanma hakkı, bir mahkeme kararına karşı üst yargı yollarına başvurabilmeyi güvence altına almamakla birlikte gerek suç isnadına bağlı yargılamalarda gerekse medeni hak ve yükümlülüklere ilişkin yargılamalarda istinaf veya temyiz gibi kanun yollarına başvurma imkânı tanınmış ise bu kanun yolları yönünden de adil yargılanma hakkı kapsamındaki güvencelerin sağlanması gerekir ([2. B.], B. No: 2015/1950, 22/2/2018, § 37).

28. Somut olayda Bölge Adliye Mahkemesi, kasten öldürme suçu yönünden istinaf başvurularının esastan reddine karar vermiş; kararın o tarihte yürürlükte olan düzenlemeye istinaden on beş gün içinde temyiz edilebileceğini belirtmiştir. Başvurucu, adli tatil içinde bu karara karşı temyiz isteminde bulunmuş, dosya Ceza Dairesine gönderilmiştir. Ceza Dairesi ise Bölge Adliye Mahkemesi kararının 21/7/2020 tarihinde tebliğ edilmesine rağmen temyiz dilekçesinin 31/8/2020 tarihinde sunulduğunu belirtmiş; işin tutuklu olması nedeniyle adli tatil içinde de sürelerin

işleyeceğine yönelik değerlendirmeler yapmıştır. Ceza Dairesi, bu değerlendirmelere istinaden temyiz isteminin süresinde yapılmadığı gerekçesiyle reddine karar vermiştir.

29. 5271 sayılı Kanun'un 331. maddesinde yer alan adli tatile rastlayan sürelerin işlemeyeceğine yönelik düzenleme gözönüne alındığında başvurucunun adli tatil içinde yaptığı temyiz isteminin -tutuklu işler bakımından adli tatilde sürelerin durmayacağına yönelik değerlendirmelere istinaden- süre yönünden reddedilmesi mahkemeye erişim hakkına yönelik açık bir müdahale teşkil etmektedir.

ii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

30. Adil yargılanma hakkının görünümlerinden biri olan mahkemeye erişim hakkı mutlak bir hak değildir. Mahkemeye erişim hakkının sınırlandırılması mümkün olmakla birlikte bahse konu hakka müdahalede bulunulurken Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen 13. maddesinin gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

31. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

32. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma, ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

(1) Kanunilik Ölçütüne İlişkin Genel İlkeler

33. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması rejimini düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinde hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceği temel bir ilke olarak benimsenmiştir (kanunilik şartına başka bağlamlarda dikkat çeken kararlar için bkz. [1. B.], B. No: 2013/2187, 19/12/2013, § 36; [GK], B. No: 2014/256, 25/6/2014, § 82; [2. B.], B. No: 2013/3434, 25/6/2015, §§ 56-61; Halk Radyo ve Televizyon Yayıncılık A.Ş. [GK], B. No: 2014/19270, 11/7/2019, § 35; [GK], B. No: 2014/6548, 10/6/2021, § 76; [GK], B. No: 2016/1635, 5/7/2022, § 100).

34. Hak ve özgürlüklerin, bunlara yapılacak müdahalelerin ve sınırlandırmaların kanunla düzenlenmesi bu haklara ve özgürlüklere keyfî müdahaleyi engelleyen, hukuk güvenliğini sağlayan demokratik hukuk devletinin en önemli unsurlarından biridir ([2. B.], B. No: 2012/1246, 6/2/2014, § 60).

35. Müdahalenin kanuna dayalı olması öncelikle şeklî manada bir kanunun varlığını zorunlu kılar. Şeklî manada kanun, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından Anayasa'da belirtilen usule uygun olarak kanun adı altında çıkarılan düzenleyici yasama işlemidir. Hak ve özgürlüklere müdahale edilmesi ancak yasama organınca kanun adı altında çıkarılan düzenleyici işlemlerde

müdahaleye imkân tanıyan bir hükmün bulunması şartına bağlıdır. TBMM tarafından çıkarılan şeklî anlamda bir kanun hükmünün bulunmaması hakka yapılan müdahaleyi anayasal temelden yoksun bırakır ([GK], B. No: 2015/17510, 18/10/2017, § 56; B. No: 2014/256, § 96; [1. B.], B. No: 2013/6154, 11/12/2014, § 34).

36. Kanunun varlığı kadar kanun metninin ve uygulamasının da bireylerin davranışlarının sonucunu öngörebileceği ölçüde hukuki belirlilik taşıması gerekir. Bir diğer ifadeyle kanunun niteliği de kanunilik koşulunun sağlanıp sağlanmadığının tespitinde önemlidir ([1. B.], B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55). Müdahalenin kanuna dayalı olması, iç hukukta müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir ve öngörülebilir kuralların bulunmasını gerektirir (Türkiye İş Bankası A.Ş. [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44).

37. Mahkemelerin yorumlarının ve uygulamalarının kanunun açık lafzıyla çeliştiği veya kanun metni dikkate alındığında bireyler tarafından öngörülmesinin mümkün olmadığı sonucuna ulaşıldığı hâllerde yapılan müdahalenin kanuni dayanağı olmadığı kanaatine varılması mümkündür (bazı farklılıklarla birlikte bkz. [1. B.], B. No: 2016/67737, 19/11/2019, § 59; [1. B.], B. No: 2017/26048, 29/1/2020, § 29; [GK], B. No: 2021/2831, 15/2/2023, § 81). Dolayısıyla kanunilik ölçütü açısından Anayasa Mahkemesinin yapması gereken, incelemeye konu kuralların yargı organlarınca yapılan yorumlarının kişilerce öngörülebilecek belirlilikte olup olmadığının veya kanunun açık lafzıyla çelişip çelişmediğini tespit etmektir (bazı eklemelerle birlikte bkz. [GK], B. No: 2020/35797, 14/9/2023, § 33).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

38. Somut olayda Bölge Adliye Mahkemesi, istinaf başvurusunun esastan reddine karar vermiş; bu karar başvurucu müdafiine 21/7/2020 tarihinde usulüne uygun şekilde tebliğ edilmiştir. Başvurucu müdafii 31/8/2020 tarihinde temyiz dilekçesi sunmuş, dosya Yargıtaya gönderilmiştir. Ceza Dairesi yaptığı incelemede tutuklu dosya olması nedeniyle adli tatil içinde de sürelerin işleyeceğine yönelik değerlendirmelerde bulunmuş ve temyiz talebinin süresinde yapılmadığı gerekçesiyle reddine karar vermiştir (bkz. § 8).

39. Her ne kadar açıkça zikredilmemiş ise de kararda geçen "tutukluluk" ibaresi gözönüne alındığında temyiz talebinin süreden reddine ilişkin yorumun 5271 sayılı Kanun'un 331. maddesine dayandığı anlaşılmaktadır. Ceza Dairesi, bahse konu düzenlemenin (3) numaralı fıkrasında yer alan "Tatil süresince bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtay, yalnız tutuklu hükümlere ilişkin veya Meşhud Suçların Muhakeme Usulü Kanunu gereğince görülen işlerin incelemelerini yapar." cümlesine istinaden tutuklu işler bakımından adli tatilde de sürelerin işleyeceğine yönelik bir yorum ortaya koymuş ve bu suretle temyiz talebini süresinde yapılmadığı gerekçesiyle reddetmiştir.

40. Her ne kadar Ceza Dairesi tarafından böyle bir yorum yapılmışsa da 5271 sayılı Kanun'un 331. maddesinin (4) numaralı fıkrasında "Adlî tatile rastlayan süreler işlemez. Bu süreler tatilin bittiği günden itibaren üç gün uzatılmış sayılır." şeklinde açık bir düzenlemeye yer verilmiştir. Adli tatilde sürelerin işlemeyeceğine dair bahse konu düzenleme şüphesiz ki mahkemelerin çalışmaya ara

verdikleri dönemde ilgililerin hak kaybını engellemeye yöneliktir. Madde metni bir bütün hâlinde incelendiğinde de bahse konu kuralın açık bir istisnasının olmadığı görülmüştür.

41. Aynı maddenin (3) numaralı fıkrasında düzenlenen hususlar ise çalışmaya ara verilen dönemde önemine istinaden incelenmesine devam edilmesi gereken meselelere ilişkindir. Bu kapsamda tutuklu dosyaların adli tatilde incelenmesine yönelik düzenleme de müdahalenin ağırlığı gözetilerek geç incelemeden kaynaklanan muhtemel riskleri önleme ve tutuklama tedbirinin ölçüsüz şekilde uygulanmasını engellemeyi amaçlar.

42. Ceza Dairesinin tutuklu işler bakımından adli tatilde de sürelerin işleyeceğine yönelik yorumu, ilgili maddenin (3) ve (4) numaralı fıkralarının birlikte değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Ceza Dairesi, ilgili maddenin (3) numaralı fıkrasının (4) numaralı fıkrası bakımından bir istisna teşkil ettiğini değerlendirmiştir. Bahse konu yorumun tutuklu sanıkların mahkemeye erişim haklarını kısıtlayan aleyhe bir yorum olduğu hususunda şüphe yoktur. Kanun koyucunun kanun yollarına, kanun yollarına başvuru sürelerine ve adli tatile ilişkin hususları ayrıntılı bir şekilde düzenlemesine karşın temyiz süresini kısıtlayan bir istisnayı açıkça ifade etmediği gözönüne alındığında Ceza Dairesi tarafından yapılan yorumun kanun koyucunun iradesine uygun olmadığı anlaşılmıştır. Nitekim Ceza Genel Kurulunun benzer bir konuyla ilgili vermiş olduğu kararında da bu hususlara değinilmiş ve tutuklu işler bakımından da adli tatilde sürelerin işlemeyeceği hususunda değerlendirmeler yapılmıştır (bkz. § 11).

43. Dolayısıyla tutuklu işler bakımından yapılan düzenlemenin bahse konu işlerin adli tatilde de yargı makamlarınca incelenmesini sağlama amacı taşıdığı ve 5271 sayılı Kanun'un 331. maddesinin (4) numaralı fıkrasının bir istisnası olmadığı görülmüştür. Buna karşın somut olayda ilgili kuralın Ceza Dairesince yapılan yorumunun öngörülebilir olmadığı anlaşılmaktadır. Böylece açık bir kanuni düzenlemeye rağmen Ceza Dairesinin öngörülemez bir yorum ortaya koyduğu, başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelen müdahalenin kanuni dayanağının bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

44. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

45. Başvurucu, mahkemeye erişim hakkına yönelik iddialarının yanı sıra mahkeme kararlarının yeterli gerekçe içermediğini ve keşif talebinin kabul edilmediğini beyan etmiş; bu suretle adil yargılanma hakkına ilişkin güvencelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucunun mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden kararda varılan sonuç ve uygun görülen giderim dikkate alınarak adil yargılanma hakkı kapsamında ileri sürdüğü diğer şikâyetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

B. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

46. Başvurucunun suç isnadına bağlı tutulduğu muhakeme süreci itibarıyla kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının ([2. B.], B. No: 2013/5267, 7/3/2014, §§ 19-32)

ve ([1. B.], B. No: 2018/10953, 22/7/2020) kararları doğrultusunda süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

47. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

48. Somut olayda başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik gerçekleştirilen ihlal, başvurucunun temyiz başvurusunu temyiz hakkını kısıtlayıcı yorumda bulunarak reddeden Ceza Dairesi kararından kaynaklanmaktadır.

49. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

50. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılması amacıyla Yargıtay ilgili Ceza Dairesine iletilmek üzere Bakırköy 9. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2017/368, K.2019/330) GÖNDERİLMESİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.